

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง”¹

Grammaticalization of /janj/

สุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของคำว่า “ยัง” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยต่อเนื่องมาจนถึงสมัยปัจจุบัน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) มาช่วยในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” มี 2 เส้นทางหลัก เส้นทางแรก เริ่มจากคำเนื้อหาอย่างคำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง ‘มีอยู่’ ได้พัฒนาไปเป็นคำไวยากรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ คำช่วยกริยา คำเชื่อมอนุพากย์ และคำกริยาการิต ส่วนอีกเส้นทางหนึ่ง เริ่มจากคำเนื้อหาเช่นกัน ได้แก่ คำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง ‘อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง’ โดยได้พัฒนาไปเป็นคำไวยากรณ์อย่างคำบุพบท ถึงแม้ว่าการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” จะแยกออกเป็น 2 เส้นทาง แต่ก็ยังถือว่ามี ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เนื่องจากคำกริยาต้นกำเนิดของแต่ละเส้นทางมีความสัมพันธ์กันทางความหมาย คือ ต่างก็แสดงถึง ‘สภาพที่มีอยู่’

คำสำคัญ: การกลายเป็นคำไวยากรณ์ คำหลายความหมาย คำหลายหน้าที่

Abstract

This article investigates the development of the word /janj/ from the Sukhothai period right up until the present time using grammaticalization theory. Findings indicate that the historical development of /janj/ has two main pathways: (1) the lexical verb /janj/ meaning “to exist” as the original word, and then developed into three grammatical words which are the auxiliary, conjunction, and causative marker, and (2) the transition from the lexical verb /janj/ meaning “to stay or to be in/at” into the preposition. The two main pathways are related since the original verbs share an identical core meaning, i.e. “persistent state”.

Keywords: grammaticalization, polysemous word, polyfunctional word

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของผู้วิจัยเรื่อง “ยัง”: การศึกษาเชิงประวัติ” ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ของภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2551 (สุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ, 2551) โดยการศึกษาในบทความนี้ ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์รายละเอียดเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนต้นที่ 4 และตอนที่ 5 อีกทั้งยังได้ปรับลำดับการนำเสนอใหม่ให้ต่างจากในวิทยานิพนธ์ เพื่อให้เห็นภาพกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1. บทนำ

คำว่า “ยัง” ในภาษาไทยเป็นคำที่มีความหมายและหน้าที่ที่หลากหลาย เช่น

- (1) เขายังกินอยู่
- (2) นอกจากโง่แล้วยังหยิ่งด้วย
- (3) ยังชีวิตให้เป็นไป ยังใจให้ชุ่มชื่น
- (4) แจ้งความมายังท่านทั้งหลาย

ทั้ง 4 ตัวอย่างข้างต้นเป็นตัวอย่างที่ปรากฏในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 943) โดยพจนานุกรมฯ ได้ให้นิยามและกล่าวถึงหน้าที่ของคำว่า “ยัง” ในแต่ละตัวอย่างไว้ ดังนี้

ตัวอย่างที่ (1) คำว่า “ยัง” เป็นคำช่วยกริยา ใช้แสดงว่ากริยานั้นกำลังกระทำอยู่ ตัวอย่างที่ (2) คำว่า “ยัง” ใช้เข้าคู่กับคำอื่น เพื่อเชื่อมประโยคหน้ากับประโยคหลังที่มีข้อความคล้ายคลึงกันให้เนื่องกัน ตัวอย่างที่ (3) คำว่า “ยัง” เป็นคำกริยา มีความหมายว่า ‘กระทำให้’ และตัวอย่างที่ (4) คำว่า “ยัง” เป็นคำบุพบท มีความหมายว่า ‘สู่’ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 943)

หากวิเคราะห์ในเบื้องต้น จะพบว่าคำว่า “ยัง” ในตัวอย่างที่ (1) และ (2) น่าจะพหุพจน์ที่เชื่อมโยงหรือคล้ายคลึงกันได้บ้าง เนื่องจากปรากฏในตำแหน่งหน้าคำกริยาเหมือนกัน แต่เมื่อนำคำว่า “ยัง” ในทั้ง 2 ตัวอย่างแรกไปเทียบกับคำว่า “ยัง” ในตัวอย่างที่ (3) และ (4) ก็จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก เพราะนอกจากจะปรากฏในบริบทหรือโครงสร้างที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงแล้ว ในด้านความหมายก็ดูเหมือนจะหาความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ยากอีกด้วย

หากพิจารณาจากข้อมูลภาษาไทยในสมัยปัจจุบันเพียงอย่างเดียว อาจจะไม่ทำให้เห็นว่าคำว่า “ยัง” ทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพัฒนาการของคำว่า “ยัง” โดยย้อนไปศึกษาจากข้อมูลภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย และศึกษาเรื่อยมาจนถึงสมัยปัจจุบัน เพื่อที่จะหาข้อสรุปว่าคำว่า “ยัง” เหล่านี้ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากเอกสารที่ตีพิมพ์แล้ว ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน คือ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 1826 ถึง 2560 โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น พระราชนิพนธ์ของพระมหากษัตริย์ งานที่ประพันธ์โดยขุนนางหรือข้าราชการในสมัยต่าง ๆ เอกสารราชการ หนังสือพิมพ์หรือวารสารที่มีกองบรรณาธิการตรวจสอบและรับผิดชอบ เป็นต้น อีกทั้งยังเก็บข้อมูลโดยเน้นให้เนื้อหาที่มีความหลากหลาย คือ มีทั้งที่เป็นสารคดีและบันเทิงคดี และไม่เก็บข้อมูลจากเอกสารที่มีผู้แต่งซ้ำกัน เพื่อไม่ให้ได้ข้อมูลที่เป็นสำนวนของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนการแสดงตัวอย่างในแต่ละหัวข้อนี้